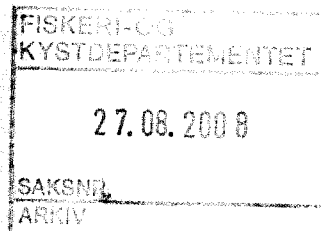

Fiskeri og kystdepartementet
Postboks 8118 Dep
0032 Oslo

Rekruttering i fiskeflåten – etablering som fartøyeier. Høringsuttalelse

Det vises til Fiskeri og kystdepartementets høringsnotat av 15. mai 2008.

Norges Kystfiskarlag ser svært positivt på at det legges til rette for å styrke rekrutteringen av nye fartøyeiere i kystflåten. Høye investeringskostnader for fartøy med kvote, økende kvotekostnader og krav til egenkapital innebærer at terskelen i dag er høy for ungdom som ønsker å etablere seg som fartøyeiere. Alderssammensetningen i næringen tilsier at man nærmer seg et generasjonsskifte. Det er derfor viktig å stimulere til at unge aktører kan komme inn i næringen og etablere seg som fartøyeiere. Samfunnsmessig for de enkelte fiskerikommuner vil dette ha stor betydning.

Tall Norges Kystfiskarlag har innhentet fra Fiskeridirektoratet viser at gjennomsnittsalderen for norske fiskere manntallsført på Blad B i 2007 utgjorde 45,11 år (tall pr 15.02.08). For de viktige fiskerifylkene Nordland, Troms og Finnmark lå snittalderen på mellom 45,65 og 47,12 år (Finnmark). Fiskeridirektoratets statistikk pr januar 2008 viser også at antall personer under 30 år med fiske som hovedyrke for landet som helhet gikk ned med 1.248 personer i perioden 2000 til 2007. Tilsvarende gikk antall heltidsfiskere mellom 50 og 66 år i samme periode tilbake med "kun" 719 personer. Dette illustrerer at det er et reelt behov for å styrke rekrutteringen av ungdom til fiskeryrket. Høy gjennomsnittsalder på Blad B indikerer at antallet unge fiskere som kan rekrutteres som fartøyeiere i utgangspunktet er lavt. I kombinasjon med en høy inngangsbillett for å etablere seg med eget fartøy og deltageradgang vil dette kunne være uheldig for den fremtidige utviklingen av næringen og kystsamfunnene. Norges Kystfiskarlag støtter derfor at det etableres ordninger som skal stimulere og legge til rette for at ungdom enklere kan etablere seg som fartøyeiere i kystflåten.

Norges Kystfiskarlag støtter i all hovedsak det fremlagte forslaget fra Fiskeri- og kystdepartementet, men med følgende merknader:

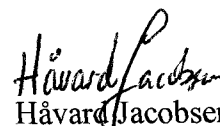
- Norges Kystfiskarlag er tilfreds med at det legges til rette for en opprykksordning som gjør det mulig for fiskere i åpen gruppe å oppnå deltageradgang i lukkede fiskerier. Dette har vært et krav fra Norges Kystfiskarlags side gjennom flere år. Ordningen innebærer at åpen gruppe i større grad enn i dag vil kunne fungere som en naturlig rekrutteringsarena for nye fartøyeiere i adgangsbegrensede fiskerier. For å gi ordningen legitimitet er det viktig at fartøyeiere som tidligere har fraskrevet seg/solgt slik deltageradgang holdes utenfor ordningen, slik også departementet foreslår. Videre at det er *de mest aktive utøverne i åpen gruppe* og som ellers tilfredsstillende fastsatte kriterier, som gis deltageradgang gjennom ordningen. Dette for å sikre en rettfærdig tildeling basert på erfaring og utvist kompetanse. Oppnådd moms krav gjennom tre av

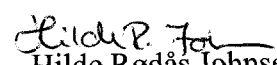
de siste fem år i kombinasjon med loddtrekning, vil ikke være et tilfredsstillende kriterium for å sikre at det er de utøverne med best utgangspunkt for å delta i adgangsregulerte fiskerier som faktisk gis deltageradgang. Fartøyeiere som over tid har sikret seg utkomme fra driftsgrunnlaget i åpen gruppe har vist at de er kvalifiserte, og utgjør den mest stabile ressursen for næringen.

- Krav til alder og fagbrev bør ikke være avgjørende da ulike livssituasjoner gjør det naturlig å endre tilknytningen til næringen. Det vises i den forbindelse til den naturlige skiftingen fra manntallstilknytning i havfiskeflåten til etablering som kystfisker med eget fartøy som i mange tilfeller er relevant. Denne fagkunnskapen og ressursen bør man søke å beholde i næringen. Det må imidlertid stilles krav om at fartøy i lukket gruppe driftes av eier på helårsbasis.
- Realkompetanse må likestilles med fagbrev i rekrutteringssammenheng. Slik kan man sikre at dyktige personer som har opparbeidet seg erfaring og kunnskap fra næringen som gir dem et godt utgangspunkt for en fremtid som fartøyeiere, kan få hjelp til å etablere seg med eget fartøy. Norges Kystfiskarlag forventer at realkompetanse fortsatt vil være en viktig inngangsport til fiskerinæringen i overskuelig fremtid, og slik kompetanse må derfor tillegges vekt.
- Fiskermanntallet bør være grunnlag for etablering som fartøyeier i åpen gruppe og nyrekruttering som fartøyeier i lukket gruppe skje fra åpen gruppe.
- Kvantum til nyrekruttering må tas fra totalkvoten. Dette vil begrense konsekvensene for allerede etablerte aktører i kystflåten betydelig, gi større rom for eventuelle utvidelser av rekrutteringsordningen ved behov, samt i mindre grad berøre eksisterende strukturordninger i kystflåten. Sett i forhold til signalene om reduserte torskekvoter på fartøynivå for kystflåten neste år, vil en slik løsning ha stor betydning for lønnsomheten for eksisterende fartøy i gruppen. Dersom kvantum til nyrekruttering skal avregnes gruppekvoten må dette skje gjennom kondemnering.
- Norges Kystfiskarlag er innforstått med at det per dags dato ikke er tatt stilling til eventuelt videreføring av gjeldende kondemneringsordning. Norges Kystfiskarlag mener likevel at kvantum til rekrutteringsformål må kunne innhentes gjennom kondemnering av eldre uhensiktsmessige fartøy og en utfasing av lite drivstofføkonomiske og ressursvennlige fartøygrupper der frigjort kvantum benyttes til å styrke og legge til rette for nye deltagere i kystflåten. En slik løsning vil ivareta behovet for en løpende og nødvendig fornying av flåten, åpne for nyrekruttering og sikre et driftsgrunnlag som gjør det attraktivt for ungdom å investere fremtiden i kystfiskeriene, samtidig som viktige ressurs og miljøhensyn ivaretas. Dette uten at eksisterende aktører i adgangsbegrensede fiskerier berøres. En slik ordning vil kunne stimulere til at eldre fiskere med gamle og uhensiktsmessige fartøy som ønsker å trekke seg tilbake kan kondemnere seg ut av næringen, og yngre krefter overta kvotegrunnlaget. Dette på en langt rimeligere måte enn det dagens strukturkvoteordning legger opp til.
- Bostedsadresse bør kun være avgjørende dersom nyrekruttering skjer i tilknytning til at det er kondemnert fartøy som er grunnlag for rekrutteringen.
- Fartøyets tilstand må være mer avgjørende enn fartøyets alder i rekrutteringssammenheng.

- Det er naturlig at kvoter som tildeles i rekrutteringssammenheng illegges særlige bindinger som hindrer at disse etter kort tid havner på det åpne markedet, og undergraver rekrutteringsordningens effekt. Rekrutteringskvoter bør i tråd med dette ikke være omsettbare.
- Det understrekes at det er en viss fare for at en stipendordning kan virke prisdrivende i markedet slik også departementet er inne på i sin vurdering. Det antas at det i hovedsak vil være veletablerte nedbetalte fartøy som omsettes der skatt på fartøyselge langt på veg vil tilsvare det tilskuddnivået som skisseres. Det bør ut fra dette vurderes å innvilge skattefordeler for selger ved salg av fartøy i rekrutteringssammenheng tilsvarende det som tidligere har vært praktisert ved kondemnering. En slik løsning vil kunne dempe prisnivået og gi kjøper rimeligere tilgang til næringen.
- En eventuell stipendordning forutsettes fastsatt og evaluert årlig gjennom statsbudsjettet. Omfanget av ordningen må sees i sammenheng med den løpende vurdering av stipendordningen, behovet for nyrekruttering og den generelle terskelen for å etablere seg som fartøyeier.
- Norges Kystfiskarlag vil påpeke at avløserordninger og utskiftingsmannskap ikke er relevante problemstillinger i forhold til å sikre rekruttering til den tradisjonelle kystflåten, og at det her vil være helt andre verdier som ligger til grunn for yrkesvalg. Det er viktig at det som et ledd i rekrutteringsarbeidet også settes fokus på å heve kystfiskets status og formidle de positive kvaliteter som et slikt yrkesvalg bringer med seg. Det understrekes i den forbindelse at myndighetenes økende fokus på kravet om kontinuerlig drift også i kystflåten i liten grad er forenelig med et naturlig og til dels ønsket driftsmønster i den tradisjonelle kystflåten, og at en slik utvikling til en viss grad kan bidra til å gjøre yrket mindre attraktivt. Norges Kystfiskarlag vil videre påpeke at også andre faktorer enn kvotegrunnlag i stor grad påvirker lønnsnivået i kystflåten. Oppnådd pris vil i mange tilfeller ha minst like stor betydning. Aktiv markedssatsning og en styrking av kvalitetsarbeidet med sikte på å heve prisnivået – ikke minst på lite utnyttede arter som hyse og sei, vil derfor være av stor betydning for å sikre attraktive og lønnsomme arbeidsplasser i kystflåten fremover.
- Ved kjøp av fartøy under 15 meter gis det i dag fritak for merverdiavgift forutsatt at fartøyet er over 20 fot og er skikket og utstyrt for fiske. Det stilles imidlertid krav om at kjøper er registrert i avgiftsmanntallet og har hatt en omsetning av råfisk eventuelt sel, hval, tang og tare de siste 12 måneder tilsvarende merverdiavgiftslovens § 28. (Jf. Forskrift (nr 9) om fritak for merverdiavgift m.v ved omsetning og innførsel av fiskefartøyer over 15 meters største lengde.) Dette er et krav som for førstegangs etablerere i næringen kan være vanskelig å oppfylle, og som dermed kan bidra til å fordyre den umiddelbare investeringen med 25% som følge av at merverdiavgiften må forskutteres av kjøper. Spesielt for ungdom som i utgangspunktet kan ha problemer med å tilfredsstille krav til egenkapital vil dette kunne være problematisk. Norges Kystfiskarlag vil derfor be om at Fiskeri- og kystdepartementet i samråd med relevante myndigheter tar tak i aktuelle problemstillinger med sikte på å få etablert en dispensasjonsordning for førstegangsetablerere. Dette som et ledd i å forenkle tilgangen for ungdom til næringen og styrke rekrutteringen av nye fartøyeiere. Norges Kystfiskarlag vil følge opp spørsmålet fremover og kommer tilbake med nærmere henvendelse i saken overfor relevante myndigheter.

Med vennlig hilsen
Norges Kystfiskarlag

Håvard Jacobsen
Daglig leder

Hilde Rødås Johnsen
Saksbehandler